

Strateški koncept zveze Nato, ki so ga sprejeli vodje držav in vlad na zasedanju Severnoatlantskega sveta v Washingtonu 23. in 24. aprila 1999

Uvod

1. Na vrhunskem srečanju v Washingtonu 23. in 24. aprila so vodje držav in vlad zveze Nato sprejeli nov Strateški koncept zavezništva.
2. Med štiridesetletno hladno vojno je Nato uspešno zagotavljal svobodo svojih članic in preprečeval vojno v Evropi. Nato je s kombinacijo obrambe in dialoga igral nepogrešljivo vlogo v mirnem reševanju konflikta med Vzhodom in Zahodom. Strateški koncept zveze Nato iz leta 1991 je odseval dramatične spremembe evroatlantskega strateškega foruma, ki so nastale po končani hladni vojni. Vendar je od takrat prišlo do temeljnih sprememb na političnem in varnostnem področju.
3. Nevarnosti hladne vojne niso nadomestile le obetavnejše možnosti, marveč tudi večji izzivi, priložnosti in tveganja. Oblikujeta se nova, bolj povezana Evropa ter evroatlantska varnostna struktura in Nato ima pri tem osrednjo vlogo. Zavezništvo, ki je v središču prizadevanj za vzpostavitev novih vzorcev sodelovanja in medsebojnega razumevanja v celotnem evroatlantskem prostoru, se je zavezalo k izvajanju bistvenih novih dejavnosti, ki utrjujejo širšo stabilnost. Trdno odločnost je Nato pokazal s prizadevanji za ustavitev neskončnega človeškega trpljenja, ki so ga povzročile balkanske vojne. Poleg tega je v letih po končani hladni vojni prišlo do pomembnih premikov v nadzoru orožja. Temu procesu Nato namenja polno pozornost. Vlogo zveze Nato v teh pozitivnih premikih so še okrepili v celoti prilagojen pristop k varnosti ter postopki in strukture. V zadnjih desetih letih so nastala nova kompleksna tveganja, ki ogrožajo evroatlantski mir in stabilnost, vključno z zatiranjem, etničnimi spopadi, gospodarskimi pretresi, zrušitvijo političnega reda in širjenjem orožja za množično uničevanje.
4. Zveza Nato ima nenadomestljivo vlogo pri utrjevanju in ohranjanju pozitivnih sprememb in premagovanju sedanjih in prihodnjih varnostnih izzivov. Pred zvezo Nato so torej zahtevne naloge, saj mora varovati skupne varnostne interese v okolju, kjer prihaja do sprememb, ki so pogosto nepredvidljive. Ohranjati mora skupno obrambo in okrepiti čezatlantsko povezavo ter zagotoviti ravnotežje, ki bo evropskim zaveznicam omogočalo prevzemanje večje odgovornosti. Poglobiti mora sodelovanje s partnerskimi državami in se pripraviti za pristop novih članic. Zlasti pa mora ohraniti politično voljo in vojaška sredstva, potrebna za izpolnjevanje vseh svojih nalog.
5. Pri izpolnjevanju teh nalog bo zvezo Nato vodil nov strateški koncept. Slednji izraža trajni namen in značaj zveze Nato, njene temeljne varnostne naloge, določa glavne značilnosti novega varnostnega okolja, navaja elemente širokega pristopa zavezništva k varnosti in daje smernice za nadaljnje prilagajanje svojih vojaških sil.

1. del — namen in naloge zavezništva

6. Po washingtonski pogodbi je glaven in trajen namen zveze Nato varovanje svobode in varnosti vseh članic s političnimi in z vojaškimi sredstvi. Zveza Nato si že od začetka prizadeva in si bo še prizadevala za zavarovanje pravičnega in trajnega miru v Evropi, ki temelji na skupnih demokratičnih vrednotah, človekovih pravicah in pravni državi. Ta cilj bi lahko ogrozili krize in spopadi, ki vplivajo na varnost v evroatlantskem prostoru. Tako zveza Nato zagotavlja obrambo svojih članic in prispeva k miru ter stabilnosti v tem prostoru.
7. Zavezništvo posebejla čezatlantsko povezavo, prek katere je varnost Severne Amerike trajno povezana z varnostjo v Evropi. Ta povezava je praktičen primer učinkovitih skupnih prizadevanj članic v podporo skupnim interesom.
8. Temeljno načelo, ki vodi zvezo Nato pri delu, sta skupna zavezanost in sodelovanje med suverenimi državami v podporo nedeljivosti varnosti vseh njenih članic. Solidarnost in tesna povezanost znotraj zavezništva, ki sta posledica vsakodnevnega sodelovanja tako na političnem kot tudi na vojaškem področju, zagotavljata, da se nobena zaveznica ni prisiljena zanašati le na svoja nacionalna prizadevanja pri reševanju z glavnimi varnostnimi izzivi. Zavezništvo s skupnim prizadevanjem državam članicam omogoča uresničevanje bistvenih nacionalnih varnostnih ciljev, ne

da bi pri tem ogrožala njihovo pravico in dolžnost pri prevzemanju suverene odgovornosti na obrambnem področju.

9. Občutek enake stopnje varnosti med članicami zavezništva, ki izhaja iz zgoraj navedenega, ne glede na različne okoliščine ali različne vojaške zmogljivosti prispeva k stabilnosti v evroatlantskem prostoru. Zavezništvo si ne prizadeva za doseg teh ugodnosti le za svoje članice, marveč je zavezano k ustvarjanju razmer, ki pospešujejo povečano partnerstvo, sodelovanje in dialog z drugimi, ki imajo enake širše politične cilje.

10. Da bi dosegli svoj glavni namen kot zavezništvo, ki ga zavezuje washingtonska pogodba in Ustanovna listina Združenih narodov, zavezništvo izvaja naslednje temeljne varnostne naloge:

— Varnost je namenjena zagotavljanju enega od nepogrešljivih temeljev za stabilno evroatlantsko varnostno okolje, na podlagi rasti demokratičnih ustanov in zavezanosti k mirnemu reševanju sporov, tako da nobena država ne bi mogla zatirati ali siliti katere koli države z uporabo grožnje ali sile.

— Svetovanje je namenjeno delovanju poglobljenega čezatlantskega foruma za zavezniško posvetovanje o vseh vprašanih, ki vplivajo na najpomembnejše interese zavezništva, vključno z možnim razvojem groženj varnosti članic, in za ustrezno usklajevanje lastnih prizadevanj glede skupnih zadev, v skladu s 4. členom washingtonske pogodbe.

— Odvračanje in obramba sta namenjena odvratanju kakršne koli grožnje z agresijo proti kateri koli članici zveze Nato in obrambi pred tako grožnjo, v skladu s 5. in 6. členom washingtonske pogodbe.

Da bi povečali varnost in stabilnost v evroatlantskem prostoru, zavezništvo opravlja naslednje temeljne varnostne naloge:

— Obvladovanje kriz: za zagotavljanje pripravljenosti, na podlagi individualne obravnave in soglasja, za prispevek k učinkovitemu preprečevanju konfliktov in za aktivno delovanje v obvladovanju kriz, z operacijami za reševanje kriz vred, v skladu s 7. členom washingtonske pogodbe.

- Partnerstvo: za zagotavljanje pospeševanja obsežnega partnerstva, sodelovanja in dialoga z drugimi državami v evroatlantskem prostoru, da bi dosegli večjo preglednost, medsebojno zaupanje in zmogljivost za združeno delovanje z zavezništvom.

11. V izpolnjevanju svojega namena in temeljnih varnostnih nalog bo zavezništvo še naprej upoštevalo zakonite varnostne interese drugih in si prizadevalo za mirno reševanje sporov, v skladu z Ustanovno listino Združenih narodov. Zavezništvo bo spodbujalo mirne in prijateljske mednarodne odnose ter podpiralo demokratične ustanove. Zavezništvo se ne šteje za nasprotnika nobene države.

2. del — strateške možnosti

Razvijajoče se strateško okolje

12. Zveza Nato deluje v okolju stalnih sprememb. Na splošno so bili dogodki zadnjih let pozitivni, vendar ostajajo negotovosti in grožnje, ki bi se lahko razvile v pereče krize. Vse od konca hladne vojne ima Nato v tem razvijajočem se kontekstu bistveno vlogo pri krepitvi evroatlantske varnosti. Vse večja politična vloga zveze Nato, poglobljeno politično in vojaško partnerstvo, sodelovanje in dialog z drugimi državami, tudi z Rusijo, Ukrajino in državami sredozemskega dialoga, nadaljnja odprtost za sprejem novih članic, sodelovanje z drugimi mednarodnimi organizacijami, zavezanost k preprečevanju konfliktov in obvladovanju kriz, vključno z operacijami v podporo miru, ki se je potrdila na Balkanu, izražajo odločenost zveze Nato za oblikovanje varnostnega okolja in povečanje miru ter stabilnost v evroatlantskem prostoru.

13. Poleg tega se je Nato uspešno prilagodil načrtu za povečanje svojih zmogljivosti za prispevek k evroatlantskemu miru in stabilnosti. Notranja reforma je zajela novo poveljniško strukturo, vključno s konceptom skupnih združenih namenskih sil (CJTF), sklepanjem dogovorov, ki omogočajo hitro namestitvev sil za celoten spekter zavezniških nalog in gradnjo evropske varnostne in obrambne identitete (European Security and Defense Identity - ESDI) znotraj zavezništva.

14. Organizacije, kot so Združeni narodi (ZN), Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), Evropska unija (EU) in Zahodnoevropska unija (ZEU), so bistveno prispevale k evroatlantski

varnosti in stabilnosti. Organizacije, ki se medsebojno podpirajo, so postale osrednja lastnost varnostnega okolja.

15. Varnostni svet Združenih narodov ima predvsem odgovornost za ohranjanje mednarodnega miru ter varnosti in kot tak igra ključno vlogo v prispevanju k varnosti in stabilnosti v evroatlantskem prostoru.

16. OVSE je kot regionalna organizacija evropska varnostna organizacija, ki obsega največ držav, med drugim Kanado in ZDA, ter igra pomembno vlogo pri spodbujanju miru in stabilnosti, poglobljanju varnosti s sodelovanjem ter pospeševanju demokracije in človeških pravic v Evropi. Organizacija daje največji poudarek preventivni diplomaciji, preprečevanju konfliktov, obvladovanju kriz in obnovi po končanih konfliktih. Nato in OVSE sta vzpostavila tesno praktično sodelovanje, zlasti pri mednarodnih prizadevanjih za vzpostavitev miru v nekdanji Jugoslaviji.

17. Evropska unija je sprejela pomembne odločitve in še bolj poudarila svoja prizadevanja za krepitev svojih varnostnih in obrambnih dimenzij. Ta proces bo vplival na celotno zavezništvo, vključevati pa bi moral vse evropske zaveznice, na podlagi dogovorov med zvezo Nato in Zahodnoevropsko unijo. Razvoj skupne zunanje in varnostne politike (Common foreign and security policy — CFSP) vse bolj določa okvire skupne obrambne politike. Politika, ki jo narekuje amsterdamska pogodba, bi bila skladna s skupno varnostno in obrambno politiko, ki jo zagotavlja washingtonska pogodba. Pomembna na tem področju sta vključitev petersberških načel Zahodnoevropske unije v pogodbo o Evropski uniji in razvoj tesnejših odnosov med ustanovami v ZEU.

18. V skladu z izjavo z vrhunškega srečanja leta 1994, ki se je ponovno potrdila v Berlinu leta 1996, zavezništvo v celoti podpira oblikovanje evropske varnostne in obrambne identitete znotraj zavezništva tako, da daje na voljo svoja sredstva in zmogljivosti za operacije pod vodstvom ZEU. Za to sta zveza Nato in ZEU razvili tesno sodelovanje in vzpostavili delovanje ključnih elementov ESDI, v skladu z berlinskim dogovorom. Da bi okrepile mir in stabilnost v Evropi, evropske zaveznice povečujejo svoje zmogljivosti za ukrepanje, tudi vojaške. Povečanje odgovornosti in zmožnosti evropskih zaveznic glede varnosti in obrambe širi varnostni prostor zavezništva.

19. Stabilnost, preglednost, predvidljivost, zmanjšanje oboroževanja in verifikacija, ki se zagotavljajo z nadzorom oboroževanja in s sporazumi, ki prepovedujejo širjenje orožja, podpirajo politična in vojaška prizadevanja zveze Nato pri doseganju strateških ciljev. Zaveznice so pri dosežkih na tem področju igrale pglavitno vlogo. Mednje sodijo večja stabilnost, ki jo zagotavlja Sporazum o konvencionalnih silah v Evropi, občutno zmanjšanje jedrskega orožja, ki ga zagotavljajo sporazumi o zmanjšanju strateškega orožja, podpis Sporazuma o popolni prepovedi izvajanja poskusov, brezpogojno podaljšanje Sporazuma o neširjenju jedrskega orožja za nedoločen čas in pristop Belorusije, Kazahstana in Ukrajine kot držav brez jedrskega orožja ter začetek veljavnosti Konvencije o prepovedi kemičnega orožja. Tudi otawska konvencija o prepovedi protipehotnih min in drugi podobni sporazumi prispevajo k zmanjšanju človeškega trpljenja. Poleg tega obstajajo dobre možnosti za nadaljnje delo glede nadzora oboroževanja in konvencionalnega orožja ter glede jedrskega, kemičnega in biološkega orožja.

Varnostni izzivi in tveganja

20. Kljub pozitivnim premikom v strateškem okolju in dejstvu, da obstaja majhna verjetnost obsežnejše konvencionalne agresije proti zavezništvu, dolgoročno še vedno obstaja možnost za nastanek takšne grožnje. Varnost zavezništva je še naprej odvisna od raznovrstnih vojaških in nevojaških tveganj, ki so mnogostranska in jih je pogosto težko napovedati. Ta tveganja obsegajo negotovost in nestabilnost v evroatlantskem prostoru in okoli njega ter možnost regionalnih kriz na obrobju zavezništva, ki bi se lahko razvile v kratkem času. Nekatere države v evroatlantskem prostoru in okoli njega imajo resne gospodarske, socialne in politične težave. Etnična in verska nesoglasja, spori o ozemelskih vprašanjih, neustrezna ali neuspešna prizadevanja za izvajanje reform, kršitev človekovih pravic in razpad držav lahko povzročijo lokalno ali celo regionalno nestabilnost. Posledične napetosti bi lahko povzročile krize, ki bi vplivale na evroatlantsko stabilnost, človeško trpljenje in oborožene spopade. Slednji bi lahko različno vplivali na varnost zavezništva in ob razširitvi na sosednje države, na varnost držav članic zveze Nato in drugih držav.

21. Zavezništvo mora pri ohranjanju varnosti in stabilnosti v evroatlantskem prostoru kot pomemben dejavnik upoštevati tudi obstoj vplivnih jedrskih sil zunaj zavezništva.

22. Širjenje jedrskega, biološkega in kemičnega orožja ter sredstev za njegovo širjenje še vedno vzbuja veliko skrb. Kljub spodbudnemu napredku pri krepitvi mednarodnih postopkov, povezanih z neširjenjem, glavni izzivi, povezani s širjenjem, ostajajo. Zavezništvo se zaveda, da lahko prihaja do širjenja kljub prizadevanju, da bi ga preprečili, in je tako neposredna vojaška grožnja za prebivalstvo, ozemlje in sile zavezništva. Nekatere države, vključno z državami na obrobju zveze Nato in v drugih regijah, prodajajo, kupujejo ali poskušajo kupovati RKB-orožje in sredstva za njegovo širjenje. Blago in tehnologija, ki bi se lahko uporabljala za izdelavo orožja za množično uničevanje in sredstev širjenja, sta vse bolj običajna, odkrivanje in preprečevanje prepovedane trgovine tega materiala in strokovnega znanja pa sta vedno težja. Paradržavne organizacije izkazujejo zmožnosti za izdelavo in uporabo tega orožja.

23. Globalno širjenje tehnologije, ki se uporablja za izdelavo orožja, bi lahko pripeljalo do večje razpoložljivosti prefinjenih vojaških zmogljivosti, ki nasprotnikom dovoljuje nakup visokozmogljivih zračnih, kopenskih in pomorskih oborožitvenih sistemov, manevrskih raket in drugega naprednega orožja. Poleg tega bi lahko nasprotniki na ravni vlad držav in paradržavne organizacije poskusili izkoristiti vse večjo odvisnost zavezništva od informacijskih sistemov prek informacijskih operacij, katerih namen je povzročiti motnje delovanje takih sistemov. S takimi strategijami bi se lahko poskusili upreti premoči zveze Nato glede klasičnega orožja.

24. Kakršen koli napad iz katere koli smeri na zavezniško ozemlje pokrivata 5. in 6. člen washingtonske pogodbe. Vendar je treba pri varnosti zavezništva upoštevati globalne razmere. Na varnostne interese zavezništva lahko vplivajo druga tveganja širšega značaja, vključno s terorističnimi dejanji, sabotажami in organiziranim kriminalom, ter ustavljen pretok življenjsko pomembnih virov. Varnost in stabilnost zavezništva lahko ogrožajo nenadzorovani premiki več ljudi, zlasti tisti, ki so posledica oboroženih spopadov. Po 4. členu washingtonske pogodbe znotraj zavezništva obstajajo dogovori o posvetovanju med zaveznicami in po potrebi o usklajevanju prizadevanj, vključno z odgovorom na takšna tveganja.

3. del — pristop k varnosti v 21. stoletju

25. Zavezništvo se zavezuje k širokemu pristopu k varnosti, takemu, ki poleg bistvene obrambne dimenzije prepozna tudi pomembnost političnih, ekonomskih, družbenih ter okoljevarstvenih dejavnikov. Tako široko zastavljen pristop ustvarja osnovo, na podlagi katere lahko zavezništvo učinkovito opravlja svoje glavne varnostne naloge in povečuje prizadevanja za oblikovanje učinkovitega sodelovanja z drugimi evropskimi in evroatlantskimi organizacijami ter Združenimi narodi. Naš skupni cilj je gradnja evropske varnostne arhitekture, pri čemer se prispevki zavezništva k varnosti in stabilnosti v evroatlantskem prostoru ter prispevki drugih mednarodnih organizacij dopolnjujejo in vzajemno krepijo pri vzpostavljanju tesnejših odnosov med evroatlantskimi državami ter pri obvladovanju kriz. Zveza Nato ostaja glavni forum za posvetovanja med zaveznicami in za iskanje sporazumov o politiki, ki je povezana z varnostnimi in obrambnimi obvezami članic, v skladu z washingtonsko pogodbo.

26. Zavezništvo si prizadeva za ohranjanje miru in krepitev evroatlantske varnosti ter stabilnosti po naslednjem: ohranitev čezatlantske povezave, vzdrževanje učinkovitih vojaških zmogljivosti, ki bi zadoščale za odvratanje in obrambo ter izpolnjevanje celotnega obsega nalog, oblikovanje evropske varnostne in obrambne identitete znotraj zavezništva, vsesplošna zmožnost za uspešno obvladovanje kriz, nadaljnja odprtost za nove članice ter stalna prizadevanja za partnerstvo, sodelovanje in dialog z drugimi državami kot del pristopa k evroatlantski varnosti, ki temelji na sodelovanju, z nadzorovanjem oboroževanja in razoroževanjem vred.

Čezatlantska povezava

27. Zveza Nato se zavezuje k trdnemu in dinamičnemu partnerstvu med Evropo in Severno Ameriko v podporo skupnim vrednotam in interesom. Varnost Evrope in Severne Amerike je nedeljiva. Zato je zavezanost zveze Nato k nepogrešljivi čezatlantski povezavi in skupni obrambi svojih članic nujna za verodostojnost ter varnost in stabilnost v evroatlantskem prostoru.

Vzdrževanje zavezniških vojaških zmogljivosti

28. Vzdrževanje ustrezne vojaške zmogljivosti in jasno izražena pripravljenost za skupno delovanje za skupno obrambo ostaja osrednja varnostna naloga zavezništva. Taka zmogljivost, povezana s politično solidarnostjo, še naprej tvori jedro zmogljivosti zavezništva za preprečevanje kakršnega koli poskusa prisile ali zastraševanja in za zagotavljanje dejstva, da je kakršna koli oblika vojaške agresije, naperjene proti zavezništvu, vedno obsojena na neuspeh.

29. Poleg tega so vojaške zmogljivosti, ki bi bile učinkovite v vseh predvidljivih okoliščinah, podlaga, ki zavezništvu omogoča prispevek k preprečevanju in obvladovanju kriz, glede na operacije za reševanje kriz, ki ne sodijo v 5. člen. Take naloge so lahko izredno zahtevne in lahko postavijo v ospredje tiste politične in vojaške lastnosti, ki so najpomembnejše za razmere po 5. členu, torej povezanost, večnacionalno usposabljanje in obsežno predhodno načrtovanje. Zato bi se posebne zahteve, nastale zaradi takih nalog, reševale prek skupnih zavezniških struktur in postopkov.

Evropska varnostna in obrambna identiteta

30. Zavezništvo, ki predstavlja temelje skupne obrambe svojih članic in prek katerega se, kadar koli je to mogoče, zasledujejo skupni varnostni cilji, je še naprej zavezano k uravnoteženemu in dinamičnemu čezatlantskemu partnerstvu. Evropske zaveznice so se odločile, da bodo ustvarile razmere, ki jim bodo omogočale prevzemanje večjih odgovornosti na varnostnem in obrambnem področju, da bi poglobili mir in stabilnost v evroatlantskem prostoru ter varnost zaveznic. Na podlagi zavezniških odločitev, ki so bile sprejete v Berlinu leta 1996 in kasneje, se bo znotraj zveze Nato še naprej razvijala evropska varnostna in obrambna identiteta. Za ta proces bo potrebno tesno sodelovanje med zvezo Nato, ZEU in po potrebi z Evropsko unijo. Poleg tega bo evropskim zaveznicam omogočil skladnejši in bolj učinkovit prispevek k zavezniškim nalogam in dejavnostim kot izraz naših skupnih odgovornosti, okrepil bo čezatlantsko partnerstvo in pomagal evropskim zaveznicam, da bi delovale samostojno, glede na pripravljenost zavezništva, da na podlagi individualne obravnave in soglasja da na voljo svoja sredstva in zmogljivosti za operacije, katerih se zavezništvo vojaško ne udeležuje in so pod strateškim vodstvom ZEU ali v skladu z dogovorom druge organizacije, ob upoštevanju popolnega sodelovanja evropskih zaveznic, če bi slednje sprejele tako odločitev.

Preprečevanje konfliktov in obvladovanje kriz

31. Zveza Nato si bo po svoji politiki ohranjanja miru, preprečevanja vojn in povečevanja varnosti ter stabilnosti, v skladu z osnovnimi varnostnimi nalogami ter s sodelovanjem z drugimi organizacijami prizadevala za preprečevanje konfliktov, ob nastanku kriz pa za prispevek k njihovem učinkovitemu obvladovanju, v skladu z mednarodnimi zakoni, vključno z možnostjo izvajanja tistih operacij za reševanje kriz, ki ne sodijo v 5. člen. Pripravljenost zavezništva za izvajanje takih operacij podpira širši cilj poglobljanja in širjenja stabilnosti ter pogosto vključuje sodelovanje partnerskih držav. Pri tem se zveza Nato sklicuje na ponudbo, ki jo je podala v Bruslju leta 1994, na podlagi katere bo, po individualni obravnavi in v skladu z lastnimi postopki, podpirala operacije za ohranjanje miru in druge operacije pod vodstvom Varnostnega sveta ZN ali v odgovornosti OVSE in dala na voljo svoje vire ter strokovno znanje. V povezavi s tem se zveza Nato sklicuje na kasnejše odločitve glede operacij za reševanje kriz na Balkanu. Ob upoštevanju nujnosti solidarnosti in skladnosti pri delovanju zavezništva bodo države članice za sodelovanje v kateri koli podobni operaciji ali nalogi sprejele odločitev v skladu z državno ustavo.

32. Zveza Nato bo kar najbolj uporabila partnerstvo, sodelovanje in dialog ter povezave z drugimi organizacijami za prispevek pri preprečevanju kriz, ob nastalih krizah pa za njihovo rešitev že v zgodnji fazi. Za skladen pristop k obvladovanju kriz in za kakršno koli uporabo zavezniške sile bodo politični organi oblasti zveze Nato morali uskladiti svoj odgovor in izbirati med številnimi političnimi in vojaškimi ukrepi ter izvajati stalen in natančen nadzor nad njimi.

Partnerstvo, sodelovanje in dialog

33. Zavezništvo je prek aktivnih prizadevanj za partnerstvo, sodelovanje in dialog pozitiven dejavnik, ki vpliva na pospeševanje varnosti in stabilnosti v vsem evroatlantskem prostoru. S tem, ko se odpira drugim, si prizadeva za ohranjanje miru, podpira in pospešuje demokracijo, prispeva k

blaginji in napredku ter pospešuje pristno partnerstvo z vsemi demokratičnimi evroatlantskimi državami in med vsemi demokratičnimi evroatlantskimi državami. Cilj takega delovanja je varnost vseh, brez izjeme, in premagovanje delitev in sporov, ki bi lahko pripeljali do nestabilnosti in konfliktov.

34. Evroatlantski partnerski svet (EAPS) ostaja okvir, ki obsega vse vidike sodelovanja zveze Nato s partnerskimi državami in ponuja večje politične dimenzije tako za svetovanje kot tudi za sodelovanje. Posvetovanja EAPS omogočajo boljšo preglednost in zaupanje svojih članic glede varnostnih vprašanj, prispevajo k preprečevanju spopadov in obvladovanju kriz ter k razvoju praktičnih oblik sodelovanja, vključno s civilnim načrtovanjem ukrepov v izrednih razmerah ter z znanstvenimi in okoljevarstvenimi vprašanji.

35. Partnerstvo za mir je najpomembnejši instrument za ustvarjanje praktičnih varnostnih povezav in za povečevanje povezljivosti med zavezništvom ter partnerskimi državami. Na podlagi podrobnih programov, ki izražajo zmogljivosti in interese posameznih partnerskih držav, si zavezništvo in partnerske države prizadevajo za preglednost nacionalnega obrambnega načrtovanja ter proračunov, demokratični nadzor nad obrambnimi silami, pripravljenost na naravne nesreče in druge krizne razmere ter za razvoj možnosti za skupno delovanje, z operacijami PZM pod vodstvom zveze Nato vred. Zavezništvo si prizadeva za povečanje vloge partneric v sprejemanju odločitev in načrtovanja v PZM ter za večjo operativnost programa PZM. Zveza Nato se je zavezala k temu, da se bo posvetovala z vsako aktivno državo v partnerstvu, če bi slednja menila, da so neposredno ogrožene njena ozemeljska celovitost, politična neodvisnost in varnost.

36. Rusija ima izredno pomembno vlogo za evroatlantsko varnost. V Ustanovni listini o medsebojnih odnosih, sodelovanju in varnosti med zvezo Nato in Rusijo sta se obe strani zavezali k vzpostavitvi odnosov na podlagi skupnih interesov, obojestranskosti in preglednosti, ki bi omogočili trajen in vseobsegajoč mir v evroatlantskem prostoru, na podlagi demokratičnih načel in varnosti, ki temelji na sodelovanju. Nato in Rusija sta se dogovorila, da bosta skupno obvezo za gradnjo stabilne, mirne in enotne Evrope podkrepila s konkretnimi dejanji. Za vzpostavitev trajne stabilnosti v evroatlantskem prostoru je močno, stabilno trajno partnerstvo med zvezo Nato in Rusijo odločilnega pomena.

37. Ukrajina ima posebno mesto v evroatlantskem varnostnem okolju in je pomembna ter dragocena partnerica pri pospeševanju stabilnosti in skupnih demokratičnih vrednot. Nato se obvezuje k nadaljnji krepitvi odličnega partnerskega odnosa z Ukrajino na podlagi Listine o posebnem partnerstvu med zvezo Nato in Ukrajino, vključno s političnimi posvetovanji o skupnih težavah in o širokem spektru praktičnih dejavnosti sodelovanja. Zavezništvo še naprej podpira ukrajinsko suverenost in neodvisnost, njeno ozemeljsko celovitost, demokratični razvoj, gospodarsko blaginjo in njen status države brez jedrskega orožja. To so ključni dejavniki stabilnosti in varnosti v srednji in vzhodni Evropi ter v Evropi kot celoti.

38. Za zavezništvo je Sredozemlje še posebej zanimivo, saj je evropska varnost tesno povezana z varnostjo in s stabilnostjo na tem območju. Sredozemski dialog zveze Nato je sestavni del pristopa zveze Nato k varnosti, ki temelji na sodelovanju. Dialog zagotavlja forum za krepitev zaupanja, pospešuje preglednost in sodelovanje v regiji ter pospešuje druga mednarodna prizadevanja, ravno tako kot slednji pospešujejo dialog. Zavezništvo se zavezuje k postopnemu razvoju političnih, civilnih in vojaških vidikov dialoga, katerega cilj sta tesnejše sodelovanje in aktivnejše delovanje držav partneric znotraj Sredozemskega dialoga.

Širjenje

39. V skladu z 10. členom washingtonske pogodbe ostaja zveza odprta za nove članice in pričakuje, da bo v naslednjih letih povečala število novih povabil za države, ki so voljne in pripravljene prevzeti odgovornosti ter obveznosti članstva. V skladu z zvezo Nato in njenimi odločitvami bi vključitev teh držav koristila skupnim političnim in strateškim interesom zveze, okrepila njeno učinkovitost in povezanost ter utrdila celotno evropsko varnost in stabilnost. Za to je zveza Nato oblikovala program dejavnosti za pomoč kandidatkam pri pripravah na morebitno članstvo prek vzpostavitve širših stikov z njimi. Zveza bo upoštevala vse evropske demokratične države, katerih pristop bi pomenil izpolnjevanje ciljev pogodbe.

Nadzor nad oboroževanjem, razoroževanje in neširjenje orožja

40. Politika zveze glede podpore nadzoru nad oboroževanjem, razoroževanjem in neširjenjem orožja bo še naprej najpomembnejša vloga zveze pri doseganju varnostnih ciljev. Zaveznice si prizadevajo okrepiti varnost in stabilnost ob najmanjši možni uporabi sile v skladu z zmožnostjo zveze, da zagotavlja skupno obrambo in izvaja vse svoje naloge. Zveza bo v okviru svojega vsestranskega pristopa k varnosti namenjala posebno skrb usklajenosti ciljev nadzora nad obrambo in oboroževanjem, razoroževanjem in neširjenjem orožja. Aktivno bo podpirala oblikovanje sporazumov o nadzoru nad oboroževanjem, razoroževanjem in neširjenjem orožja ter ukrepe za gradnjo zaupanja in varnosti. Za zaveznice je vloga, ki jo igrajo pri krepitevi širšega, vsestranskega in lažje preverljivega mednarodnega nadzora nad oboroževanjem in razoroževanjem, izjemnega pomena. Zveza Nato bo okrepila politična prizadevanja za zmanjšanje nevarnosti, ki izvirajo iz širjenja orožja za množično uničevanje in sredstev za njegovo širjenje. Glavni cilj zveze in njenih članic glede preprečevanja širjenja je preprečiti širjenje oziroma ta pojav preusmeriti z diplomatskimi sredstvi. Zveza pripisuje velik pomen nepretrgani veljavnosti in polnemu uresničevanju pogodbe o konvencionalnih silah v Evropi od vseh podpisnic, ki bi kot bistven element zagotavljala stabilnost evroatlantskega prostora.

4. del — smernice za zavezniške sile

Načela strategije zveze Nato

41. Zveza Nato bo vzdrževala potrebne vojaške zmogljivosti za izvajanje vseh svojih nalog. Načela zavezniške solidarnosti in strateške enotnosti bodo še naprej najpomembnejša za vse naloge zveze. Zavezniške sile morajo varovati vojaško učinkovitost in svobodo delovanja zveze Nato. Varnost vseh zaveznic je nedeljiva, to pomeni, da napad na eno pomeni napad na vse. V skladu s 5. členom washingtonske pogodbe o skupni obrambi morajo biti kombinirane vojaške sile zveze sposobne odvrniti katero koli morebitno agresijo na zvezo, čim bolj zaustaviti napredovanje nasprotnika ob napadu in zagotoviti politično neodvisnost ter ozemeljsko celovitost držav članic. Prav tako morajo biti pripravljene, da sodelujejo pri preprečevanju konfliktov in izvajanju operacij, ki ne sodijo v 5. člen. Zavezniške sile igrajo odločilno vlogo pri krepitevi sodelovanja in razumevanja s partnerskimi državami zveze Nato in z drugimi državami, zlasti kot pomoč partnerskim državam pri pripravi na morebitno sodelovanje v operacijah PZM pod vodstvom zveze Nato. Tako prispevajo k ohranjanju miru, varovanju skupnih varnostnih interesov držav članic ter vzdrževanju varnosti in stabilnosti v evroatlantskem prostoru. Z odvrčanjem uporabe RKB-orožja prispevajo k prizadevanjem zveze, usmerjenim v preprečevanje širjenja tega orožja in sredstev za njegovo širjenje.

42. Doseganje ciljev zveze je močno odvisno od enakovredne delitve vlog, tveganj in odgovornosti kot tudi ugodnosti skupne obrambe. Prisotnost konvencionalnih in jedrskih sil ZDA v Evropi ostaja ključnega pomena za varnost Evrope, ki je neločljivo povezana z varnostjo Severne Amerike. Severnoameriške zaveznice sodelujejo v zvezi z vojaškimi enotami, ki so na voljo za naloge zveze, prek širšega prispevka mednarodnemu miru in varnosti ter zagotavljanja edinstvenih objektov za usposabljanje na severnoameriški celin. Tudi sodelovanje evropskih zaveznic je vsestransko in obsežno. Z napredovanjem razvoja ESDI znotraj zveze bodo evropske zaveznice še dodatno okrepile svoj prispevek k skupni obrambi in mednarodnemu miru ter stabilnosti, tudi prek večnacionalnih formacij.

43. Načelo skupnih prizadevanj v obrambi zveze je zajeto v praktičnih dogovorih, ki omogočajo zaveznicam, da so deležne ključnih političnih in vojaških ugodnosti ter ugodnosti v zvezi z viri skupne obrambe, ter da se prepreči ponovna nacionalizacija obrambne politike z ohranjanjem suverenosti zaveznic. Na podlagi teh dogovorov sile zveze Nato lahko izvajajo operacije kot odziv na krize, ki ne sodijo v 5. člen. Ti dogovori so temeljni pogoj za povezan odziv zveze Nato na morebitne nepredvidene razmere. Temeljijo na postopkih posvetovanj, integrirani vojaški strukturi in sporazumih o sodelovanju. Ključne značilnosti so skupno načrtovanje sil, skupno financiranje, skupno operativno načrtovanje, večnacionalne formacije, poveljstva in dogovori o poveljevanju, integriran sistem protizračne obrambe, ravnotežje vlog in odgovornosti med zaveznicami, po potrebi ustrezna namestitvev in razmestitev sil zunaj domačega ozemlja, dogovori, ki vključujejo načrtovanje za obvladovanje kriz in okrepitve, skupni standardi in postopki za opremo, usposabljanje in logistiko, ustrezne združene ter kombinirane doktrine in vaje ter sodelovanje glede infrastrukture oborožitve in logistike. Vključevanje partnerskih držav zveze Nato v takšne dogovore ali oblikovanje podobnih dogovorov za ustrezna področja je zanje prav tako koristno za krepitev sodelovanja in skupnih prizadevanj za evroatlantska varnostna vprašanja.

44. Večnacionalno financiranje, vključno prek vojaškega proračuna in programa naložb v varnost zveze Nato, bo igralo pomembno vlogo pri pridobivanju in vzdrževanju potrebnih sredstev in zmogljivosti. Upravljanje virov bi morale narekovati vojaške zahteve zveze Nato v skladu z njihovim nastankom.

45. Zveza podpira nadaljnji razvoj ESDI znotraj zveze, to obsega pripravljenost, da se dajo na voljo sredstva in zmogljivosti za operacije pod političnim nadzorom in strateškimi smernicami ZEU ali v skladu z drugačnimi dogovori.

46. Za potrebe varovanja miru, preprečevanja vojne ali nasilja bo zveza v bližnji prihodnosti zagotovila ustrezno razmerje jedrskih in konvencionalnih sil, ki so nameščene v Evropi in ustrezno vzdrževane, pa čeprav na najnižji ustrezni stopnji. Ob upoštevanju raznolikosti tveganj, s katerimi se lahko srečuje zveza Nato, je treba vzdrževati sile, nujne za zagotavljanje kredibilnega odvratanja in širokega spektra možnosti posredovanja konvencionalno. Zavezniške konvencionalne sile ne morejo same zagotavljati kredibilnega odvratanja. Pri obravnavanju tveganj agresije na zvezo kot brezizhodno in nesprejemljivo igra enkratno vlogo jedrsko orožje, zato bo ključnega pomena za ohranjanje miru.

STANJE ZAVEZNIŠKIH SIL

Naloge vojaških sil zveze Nato

47. Najpomembnejša vloga vojaških sil zveze Nato je varovanje miru in zagotavljanje ozemeljske celovitosti, politične neodvisnosti in varnosti držav članic. Zato morajo biti sile zveze sposobne, da učinkovito odvrtačo in branijo, ohranjajo ali vzpostavijo ozemeljsko celovitost zavezniških držav ter da v morebitnem spopadu hitro končajo vojno in prisilijo agresorja, da ponovno preuči svojo odločitev, ustavi napad in se umakne. Sile zveze Nato morajo ohranjati sposobnost sodelovanja v kolektivni obrambi, medtem ko izvajajo učinkovite operacije za reševanje kriz, ki ne sodijo v 5. člen.

48. Ohranjanje varnosti in stabilnosti evroatlantskega prostora je ključnega pomena. Pomemben cilj zveze Nato in njenih sil je nevmešavanje v tveganja na podlagi zgodnjega reševanja morebitnih kriz. V krizah, ki ogrožajo evroatlantsko stabilnost in ki bi lahko vplivale na varnost držav članic zavezništva, se lahko pozovejo vojaške sile zveze, da izvedejo operacije za reševanje kriz. Sile se lahko vpokličejo tudi za ohranjanje mednarodnega miru in varnosti z izvajanjem operacij v podporo drugim mednarodnim organizacijam ter dopolnjevanje in krepitev političnih ukrepov znotraj širšega pristopa k varnosti.

49. Glede sodelovanja pri obvladovanju kriz z vojaškimi operacijami bodo morale zavezniške sile obvladovati zapleten in raznovrsten okvir udeležencev, tveganj, situacij in zahtev, s humanitarnimi krizami vred. Nekatere operacije za reševanje kriz, ki ne sodijo v 5. člen, so lahko prav tako zahtevne kot nekatere naloge skupne obrambe. Za zagotavljanje učinkovitega vojaškega sodelovanja so ključnega pomena dobro usposobljene in opremljene sile z ustrezno ravnijo pripravljenosti in obsegom za izvajanje v vseh nepredvidenih razmerah ter z ustreznimi podpornimi strukturami, načrtovalnimi orodji in zmogljivostmi za vodenje in poveljevanje. Na podlagi ločljivih, a ne ločenih zmogljivosti bi morala biti zveza Nato pripravljena tudi na podporo operacijam pod političnim nadzorom in strateškimi smernicami ZEU ali v skladu z drugačnimi dogovori. Morebitno sodelovanje partnerskih držav in drugih držav, ki niso članice zveze Nato, v operacijah pod vodstvom zveze Nato kot tudi morebitne operacije z Rusijo so dragocen prispevek zveze Nato k obvladovanju kriz, ki vplivajo na evroatlantsko varnost.

50. Zavezniške vojaške sile prav tako prispevajo k pospeševanju stabilnosti v celotnem evroatlantskem prostoru, in to s sodelovanjem med vojskami in v drugih dejavnostih ter na vajah Partnerstva za mir kot tudi dejavnostih, ki so organizirane za poglobljanje stikov med zvezo Nato in Rusijo, Ukrajino in državami Sredozemskega dialoga. S sodelovanjem v dejavnostih za gradnjo zaupanja, kamor sodijo večja preglednost in izboljšanje komunikacij, preverjanje sporazumov o nadzoru nad oboroževanjem in razminiranje v humanitarne namene, te sile prispevajo k stabilnosti in razumevanju. Ključna področja posvetovanj in sodelovanja bi med drugim obsegala: usposabljanje in vaje, povezljivost, civilno-vojaške odnose, razvoj koncepta in doktrine, obrambno načrtovanje, obvladovanje kriz, širjenje orožja, sodelovanje glede oboroževanja ter sodelovanje v operativnem načrtovanju in operacijah.

Smernice za stanje zavezniških sil

51. Za uresničevanje temeljnih varnostnih nalog zveze Nato in načel njene strategije se morajo sile zveze še naprej prilagajati, da bodo lahko učinkovito izpolnjevale zahteve vseh nalog zveze in se odzivale na izzive v prihodnosti. Stanje zavezniških sil, grajeno na moči različnih nacionalnih obrambnih struktur, bo skladno s smernicami, ki so obdelane v naslednjih odstavkih.

52. Velikost, pripravljenost, razpoložljivost in razmestitev zavezniških vojaških sil bo izražala zavezanost zveze h kolektivni obrambi in izvajanju operacij za reševanje kriz, včasih na kratek rok. Gre za primer, ko so sile oddaljene od svoje izvorne namestitve in so lahko zunaj ozemlja zaveznic. Značilnosti zavezniških sil bodo tudi odsevale določbe ustreznih sporazumov o nadzoru nad oboroževanjem. Zavezniške sile morajo imeti ustrezno moč in zmogljivosti, da bi lahko odvrčale agresijo na zaveznice in se ji upirale. Sile morajo biti povezljive in imeti ustrezno doktrino ter tehnologijo. Zagotavljati morajo ustrezno pripravljenost in sposobnost razmestitve ter vojaških uspehov v širokem okviru zapletenih združenih in kombiniranih operacij, ki lahko obsegajo tudi partnerske države in države, ki niso članice zveze Nato.

53. To zlasti pomeni, da:

a. se celoten obseg zavezniških sil ohranja na najnižji ravni v skladu z zahtevami skupne obrambe in drugih nalog zveze Nato ter se zagotavlja njihova ustrezna in stopenjska pripravljenost;

b. bo mirnodobna geografska razporeditev sil zagotavljala zadostno vojaško prisotnost na celotnem ozemlju zveze, z nameščanjem in razmeščanjem sil zunaj domačega ozemlja in ozemeljskih voda ter z ustreznim razmeščanjem sil v sprednjih območjih glede na čas in prostor; treba bo upoštevati regionalne in še posebej geostrateške zamisli znotraj zveze, saj lahko nestabilnost na obrobju zveze Nato privede v krize ali konflikte, ki bodo od zveze terjali vojaško posredovanje s kratkim opozorilnim časom;

c. bo poveljniška struktura zveze Nato lahko izvajala vodenje in poveljevanje v celotnem obsegu zavezniških vojaških nalog, tudi uporabo kombiniranih in združenih poveljstev, ki se lahko razmestijo, še posebej poveljstev skupnih združenih namenskih sil (CJTF), za vodenje in poveljevanje večnacionalnih sil in sil različnih zvrsti. Prav tako bo sposobna zagotavljati podporo operacijam pod političnim nadzorom in strateškimi smernicami ZEU ali v skladu z drugačnimi dogovori; tako bo prispevala k razvoju ESDI znotraj zveze in izvajala operacije za reševanje kriz, ki ne sodijo v 5. člen ter so pod vodstvom zveze Nato in potekajo ob udeležbi partnerskih in drugih držav;

d. bo, gledano v celoti, zveza tako kratkoročno kot dolgoročno in za vse svoje naloge potrebovala ključne operativne zmogljivosti, kot so učinkovita zmogljivost za uporabo, sposobnost razmeščanja in mobilnost, sposobnost preživetja sil in infrastrukture, ter sredstva lastne oskrbe, ki bodo obsegala logistiko in rotacijo sil. Za razvoj teh zmogljivosti do njihove polne zmogljivosti za večnacionalne operacije, povezljivost, s človeškimi dejavniki vred, bodo pomembni uporaba ustrezne izpopolnjene tehnologije, ohranjanje superiornosti informacij v vojaških operacijah in visoko usposobljeno osebje s širokim znanjem. Za povečevanje potrebne sile bo treba zagotavljati ustrezne zmogljivosti za vodenje, poveljevanje in komunikacije ter obveščevalne in opazovalne dejavnosti;

e. bo kadar koli ustrezno ukrepal omejen, toda vojaško zadosten del kopenskih, letalskih in pomorskih sil, ki se bodo glede na potrebe čim hitreje odzvale na številne situacije, tudi napad na eno od zaveznic, s kratkim opozorilnim časom. Na ustreznih ravneh pripravljenosti bodo na razpolago številni elementi sil, ki bodo zagotavljali oskrbo v dolgotrajnejših operacijah na ozemlju zveze ali zunaj njega in bodo obsegali rotacijo razmeščenih sil; kot celota morajo biti sile ustrezne kakovosti, ustreznega obsega in pripravljenosti za sodelovanje v odvrčanju in obrambi pred manjšim številom napadov na zvezo Nato;

f. mora biti zveza sposobna oblikovati večje sile, tako pri odzivanju na temeljne spremembe varnostnega okolja kot pri omejenih zahtevah z okrepitevijo, mobilizacijo rezervistov ali ustreznim vzpostavljanjem sil; ta sposobnost mora biti sorazmerna z morebitnim ogrožanjem varnosti zveze, z dolgoročnim razvojem dogodkov vred; prav tako mora upoštevati možne znatne izboljšave pripravljenosti in zmogljivosti vojaških sil na obrobju zveze Nato; še naprej so ključnega pomena

zmogljivosti za pravočasne okrepitve in obnavljanje zalog v Evropi ter zunaj nje in Severne Amerike, pri čemer ostaja končna potreba po visoki stopnji sposobnosti razmeščanja, mobilnosti in prožnosti;

g. so ustrezne strukture sil in postopki, v številni tiste, ki bi zagotavljali sposobnost za hitro in selektivno oblikovanje, razmeščanje in zmanjšanje sil, nujni za izvedbo merjenih, fleksibilnih in pravočasnih odzivov za zmanjšanje ter umiritev napetosti; takšne dogovore je treba redno izvajati v miru;

h. mora obrambno stanje zavezništva obsegati zmogljivost za ustrezno in učinkovito reševanje tveganj, povezanih s širjenjem jedrskega, biološkega in kemičnega orožja ter sredstvi za njegovo širjenje, ki so tudi potencialna grožnja za prebivalstvo, ozemlje in sile zaveznic; treba je zagotoviti enakomerno kombinacijo sil, zmogljivosti za ukrepanje in okrepljene obrambe;

i. morajo biti zavezniške sile in infrastruktura zavarovane pred terorističnimi napadi.

Značilnosti konvencionalnih sil

54. Bistveno je, da zavezniške vojaške sile lahko verodostojno izpolnjujejo vse naloge zveze. Ta zahteva se nanaša na strukture sil, ravni sile in opreme, pripravljenost, razpoložljivost in vzdržljivost, usposabljanje in vaje, možnosti razmeščanja in uporabe ter zmogljivosti za okrepitve in mobilizacijo. Cilj bi moral biti doseči optimalno ravnotežje med silami z visoko stopnjo pripravljenosti, ki lahko hitro in ustrezno izvedejo skupno obrambo ali operacije za reševanje kriz, ki ne sodijo v 5. člen, in silami različnih ravni z nižjo stopnjo pripravljenosti, ki zagotavljajo večino sil za skupno obrambo, rotacijo sil za oskrbo sil v operacijah za reševanje kriz ali dodatne okrepitve sil v določeni regiji ter zmogljivost za dolgoročne okrepitve in dopolnjevanje sil za najhujše in zelo oddaljene scenarije obsežnih operacij skupne obrambe. Velik del zavezniških sil bo sposoben izvajati več vlog.

55. Struktura zavezniških sil bo odsevala večnacionalen in združen značaj nalog zveze. Ključne naloge bodo nadzorovanje, varovanje in obramba ozemlja, zagotavljanje nemotene uporabe pomorskih, zračnih in kopenskih oskrbovalnih poti, nadzor nad morjem in zaščita razmeščanja zavezniških sil za odvratanje na morju, izvajanje neodvisnih in kombiniranih letalskih operacij, zagotavljanje varnega zračnega okolja in učinkovite okrepljene zračne obrambe, opazovanje, obveščevalna dejavnost, izvidovanje in elektronsko bojevanje, strateški transport ter zagotavljanje učinkovitih in fleksibilnih zmogljivosti vodenja in poveljevanja, s kombiniranimi in združenimi poveljstvi, ki se lahko razmeščajo.

56. Obrambno stanje zveze glede tveganj in morebitnih groženj širjenja jedrskega, biološkega in kemičnega orožja in sredstev za njegovo širjenje se mora še izboljšati, tudi delo za obrambo pred izstrelki. Ker se sile zveze Nato lahko vpokličejo za delovanje zunaj mej zveze Nato, morajo biti zmogljivosti za obvladovanje tveganj širjenja orožja fleksibilne ter sposobne za hitro razmestitev in lastno oskrbo. Doktrina ter politika načrtovanja, usposabljanja in vaje morata zvezo usposobiti za odvratanje uporabe RKB-orožja in za obrambo pred njim. Cilj teh dejavnosti bo dodatno zmanjšanje operativne ranljivosti vojaških sil zveze Nato ter sočasno ohranjanje njihove fleksibilnosti in učinkovitosti kljub prisotnosti, grožnji ali uporabi RKB-orožja.

57. Strategija zveze Nato ne vključuje zmogljivosti za bojevanje s kemičnim ali z biološkim orožjem. Zaveznice podpirajo ravnanje po ustreznih režimih o razoroževanju. Tudi če bo dosežen napredek pri prepovedi kemičnega in biološkega orožja, se obrambni varnostni ukrepi ne bodo spreminjali.

58. Ob upoštevanju zmanjšane celotnega obsega sil in omejenih virov bo za doseganje nalog zveze bistveno tesno sodelovanje. V tem smislu so ključnega pomena zavezniški dogovori o skupni obrambi, v skladu s katerimi je za udeležene strani ključnega pomena integrirana vojaška struktura. Na vseh ravneh je treba učinkovito usklajevati različne niti obrambnega načrtovanja zveze Nato, da se zagotovi pripravljenost sil in podpornih struktur za izvajanje vseh vlog. Izmenjava podatkov med zaveznicami o načrtih za sile omogoča zagotavljanje razpoložljivih zmogljivosti, ki so potrebne za izvajanje teh vlog. Ključnega pomena so tudi posvetovanja ob pomembnih spremembah v obrambnih načrtih držav. Bistveni element reševanja nastajajočih varnostnih izzivov bo sodelovanje pri razvoju novih operativnih konceptov. Podrobni praktični dogovori, oblikovani kot del ESDI znotraj zveze, prispevajo k tesnemu sodelovanju med zaveznicami brez nepotrebne podvojevanja sredstev in zmogljivosti.

59. Za prožno ukrepanje v morebitnih nepredvidenih razmerah in zagotavljanje učinkovite izvedbe zavezniških nalog zahteva zveza zadostne logistične zmogljivosti, tudi transportne zmogljivosti, medicinsko podporo in zaloge za učinkovito razmestitev ter vzdrževanje vseh vrst sil. Standardizacija bo z zagotavljanjem logistične podpore zavezniškim silam pospeševala sodelovanje in stroškovno učinkovitost. Operacije vkrcanja in operacije vzdrževanja zunaj zavezniškega ozemlja, na katerem je majhna podpora države gostiteljice oziroma je sploh ni, bodo posebni logistični izzivi. Sposobnost za pravočasne okrepitve večjih, ustrezno opremljenih in usposobljenih sil do ravni, ki jim bo omogočala uresničevanje vseh nalog zveze, prav tako bistveno prispeva k obvladovanju kriz in k obrambi. To obsega sposobnost za pošiljanje okrepitev na območje tveganja in organiziranje večnacionalne prisotnosti, kadar in kjer je to potrebno. Različne vrste sil, ki imajo različne ravni pripravljenosti, bodo sposobne za fleksibilno razmeščanje, za okrepitve tako znotraj Evrope kot prek Atlantika. To bo terjalo nadzor nad oskrbovalnimi potmi ter ustrezne dogovore o podpori in vajah.

60. Medsebojen vpliv med zavezniškimi silami in civilnim okoljem (tako vladnim kot nevladnim), v katerem delujejo sile, je bistven za uspeh operacij. Civilno-vojaško sodelovanje je soodvisno. Število zahtev za uporabo vojaških sredstev kot pomoč civilnim oblastem narašča, obenem pa je civilna podpora vojaškim operacijam pomembna za logistiko, komunikacije, medicinsko podporo in stike z javnostjo. Sodelovanje med vojaškimi in civilnimi organi zveze bo zato ključnega pomena.

61. Sposobnost zveze Nato za izvajanje vseh nalog bo vedno bolj odvisna od večnacionalnih sil, ki bodo dopolnjevale obveznosti držav do zveze Nato od posameznih zaveznic. Te sile, ki se lahko uporabijo za vse naloge zveze, izkazujejo odločenost zveze glede vzdrževanja kredibilne skupne obrambe, pospeševanja povezanosti zveze ter krepitve partnerstva prek Atlantika in ESDI znotraj zveze. Večnacionalne sile, zlasti sile, ki se lahko takoj razmestijo za skupno obrambo ali operacije za reševanje kriz, ki ne sodijo v 5. člen, še dodatno krepijo solidarnost. Obenem zagotavljajo načine za razmestitev večjega števila sposobnih formacij, ki so lahko razpoložljive na čistem nacionalnem temelju, s čimer se učinkoviteje porabijo omejeni obrambni viri. To lahko obsega popolnoma enoten, večnacionalen pristop do določenih nalog in funkcij, ki je temelj uresničevanja koncepta CJTF. Za operacije v podporo miru bodo zelo dragoceni večnacionalne formacije in drugi dogovori z udeležbo držav članic. Za popolno analizo potenciala večnacionalnih formacij je največjega pomena izboljšanje povezljivosti, kamor sodijo tudi ustrezno usposabljanje in vaje.

Značilnosti jedrskih sil

62. Temeljni namen zavezniških jedrskih sil je političen, in sicer ohranjanje miru ter preprečevanje spopadov ali vojn. Ključna vloga teh sil je povzročati negotovost v mislih agresorjev glede značaja zavezniških ukrepov na vojaško agresijo ob upoštevanju dejstva, da agresija ni razumska možnost. Največje jamstvo za varnost zaveznic se zagotavlja s strateškimi jedrskimi silami zveze, zlasti silami ZDA, k skupnemu odvračanju in varnosti zaveznic pa prispevajo tudi neodvisne jedrske sile Velike Britanije in Francije, ki igrajo lastno vlogo odvračanja.

63. Kredibilno stanje jedrskih sil zveze, prikaz zavezniške solidarnosti ter skupne zavezanosti k preprečevanju vojn bodo od evropskih zaveznic terjale, da bodo vsestransko sodelovale pri načrtovanju skupne obrambe z jedrskimi silami, mirnodobnem nameščanju jedrskih sil na svojem ozemlju, vodenju in poveljevanju ter dogovorih o posvetovanjih. Jedrske sile, ki so nameščene v Evropi in so zavezane zvezi Nato, bodo med evropskimi in severnoameriškimi državami članicami skrbele za ključno politično in vojaško povezavo. Zato bo zveza v Evropi ohranila ustrezne jedrske sile. Te sile morajo imeti primerne značilnosti ter ustrezno prožnost in sposobnost za preživetje, da bi lahko bile kredibilni in učinkovit element zavezniške strategije pri preprečevanju vojne. Ohranjale se bodo na najmanjši zadostni ravni, ki bo zagotavljala ohranjanje miru in stabilnosti.

64. Ustrezne zaveznice upoštevajo, da se je s korenitimi spremembami v varnostnih razmerah, z manjšim obsegom konvencionalnih sil v Evropi in s podaljšanim časom reagiranja vred, znatno izboljšala sposobnost zveze Nato za omilitev kriz z diplomatskimi ali drugimi sredstvi oziroma v skladu s potrebami za oblikovanje uspešne konvencionalne obrambe. Okoliščine, v katerih bi razmišljali o morebitni uporabi jedrskega orožja, so zelo oddaljene. Zato zaveznice že od leta 1991 izvajajo številne ukrepe, ki odsevajo varnostno okolje po hladni vojni. Slednje obsega izredno zmanjšanje vrst in števila podstrateških sil zveze Nato, skupaj z zmanjšanjem vseh jedrskih artilerijskih in jedrskih izstrelkov kratkega dosega, ki se izstrelijo s tal, popuščanje meril pripravljenosti za sile, ki imajo vlogo jedrskih sil, in prenehanje stalnih mirnodobnih jedrskih načrtov za nepredvidene razmere. Jedrske sile

zveze Nato niso več usmerjene v določene države. Kljub temu bo zveza Nato ohranila njihovo najmanjšo raven, skladno s prevladujočim varnostnim okoljem in z ustreznimi podstrateškimi silami, nameščenimi v Evropi, ki bodo zagotavljale ključno povezavo s strateškimi jedrskimi silami ter tako krepile čezatlantsko povezavo. Sile bodo obsegale letalske sile z dvojno funkcijo in manjše število bojnih glav trident iz Velike Britanije. Vendar podstrateška jedrska orožja ne bodo uporabljena v normalnih okoliščinah na površinskih plovilih in jurišnih podmornicah.

5. del — sklep

65. Ob vstopu v šesto desetletje mora biti severnoatlantska zveza pripravljena na sprejemanje izzivov in priložnosti novega stoletja. Strateški koncept zagotavlja trajni namen zveze in določa njene temeljne varnostne naloge. Preoblikovani zvezi Nato omogoča sodelovanje v nastajajočem varnostnem okolju ter podporo varnosti in stabilnosti z delitvijo obvez do demokracije in miroljubnega reševanja sporov. Strateški koncept bo določal zavezniško varnost in obrambno politiko, njene operativne koncepte, stanje konvencionalnih in jedrskih sil ter dogovore o skupni obrambi in se bo pregledoval v luči nastajajočega varnostnega okolja. V negotovem svetu je učinkovita obramba še potrebna, toda v potrditev te obveze bo zveza še naprej popolnoma uporabila vsako priložnost kot pomoč pri gradnji nerazdeljene celine s pospeševanjem in podpiranjem vizije o celoviti ter svobodni Evropi.

Washingtonska deklaracija

podpisana na zasedanju Severnoatlantskega sveta v Washingtonu D.C., 23. in 24. aprila 1999

1. Vodje držav in vlad članic Severnoatlantske zveze za novo stoletje razglamo skupno zavezanost obrambi naših ljudi, našega ozemlja in naše svobode na temelju demokracije, človekovih pravic in pravne države. Čeprav se je v zadnjih petdesetih letih svet dramatično spremenil, so naše skupne vrednote in skupni varnostni interesi ostali enaki.
2. Na tem jubilejnem vrhunskem srečanju potrjujemo našo odločenost za nadaljnje pospeševanje ciljev na podlagi uveljavljenega zaupanja in sodelovanja, ki smo ga razvijali petdeset let. Skupna obramba ostaja osrednji namen zveze NATO. Potrjujemo našo zavezanost pospeševanju miru, stabilnosti in svobode.
3. Ljudem, ki so si prizadevali za zavezništvo in spodbujali ideje o svobodi, izkazujemo dolžno spoštovanje. V počastitev njihovega spomina in da bi ustvarili boljšo prihodnost, bomo prispevali h gradnji močnejše in širše evroatlantske skupnosti demokratičnih držav, skupnosti, v kateri se upoštevajo človekove pravice in temeljne svoboščine, z vse bolj odprtimi mejami za pretok ljudi, idej in trgovine, ter skupnosti brez vojn.
4. Kot je zapisano v Severnoatlantski pogodbi, ponovno potrjujemo naše zaupanje v namene in načela Ustanovne listine Združenih narodov ter ponovno izražamo našo željo po mirnem sožitju z vsemi narodi in po mirni rešitvi vseh mednarodnih sporov.
5. Izzive, ki so pred nami, moramo obvladovati tako učinkovito, kot smo delali v preteklosti. Z vstopom v 21. stoletje načrtujemo smer zveze NATO kot zavezništva, ki se zavezuje skupni obrambi, uspešno obvladuje sedanje in prihodnje grožnje naši varnosti, je odprto za nove članice, ki jo krepijo, ter zavezništva, ki sodeluje z drugimi ustanovami, partnerskimi državami in državami Sredozemskega dialoga, ki se medsebojno podpirajo na poti k okrepljeni evroatlantski varnosti in stabilnosti.
6. Zveza NATO poseblja nepogrešljivo partnerstvo med Evropo in Severno Ameriko. Pozdravljamo nadaljnjo spodbudo krepitvi evropskih obrambnih zmogljivosti, ki bodo evropskim zaveznicam omogočale učinkovitejše skupno delovanje in poglobile čezatlantsko partnerstvo.
7. Še naprej smo odločeni, da se bomo neomajno uprli tistim, ki kršijo človekove pravice, netijo vojne in osvajajo ozemlja. Ohranjali bomo politično solidarnost in vzdrževali vojaško silo, ki je potrebna za zaščito naših narodov in za obvladovanje varnostnih izzivov v prihodnjem stoletju. Obvezujemo se, da bomo izboljšali naše obrambne zmogljivosti, da bi bili kos vsem glavnim nalogam, ki so pred zavezništvom v 21. stoletju. Z nadzorovanjem oboroževanja, razoroževanjem in ukrepi proti širjenju

orožja bomo še naprej utrjevali zaupanje in varnost. Ponovno obsojamo terorizem in izražamo svojo odločenost, da se bomo zaščitili pred terorističnim zlom.

8. Naše zavezništvo ostaja odprto za vse evropske demokratične države, ne glede na geografsko lego, ki so pripravljene in zmožne prevzeti odgovornosti članstva ter katerih pristop bi povečal celotno varnost in stabilnost v Evropi. Zveza NATO je najpomembnejši steber širše skupnosti, ki ima enake vrednote in odgovornosti. Zaveznice in partnerske države, z Rusijo in Ukrajino vred, skupaj razvijajo sodelovanje in odpravljajo meje, ki jih je mednje zarisala hladna vojna, v prizadevanjih, da bi pomagali zgraditi celostno in svobodno Evropo, s skupno in nedeljivo varnostjo ter blaginjo.

9. Petdeset let po nastanku zveze NATO sta usodi Severne Amerike in Evrope še vedno neločljivo povezani. S skupnim delovanjem lahko učinkovito varujemo našo svobodo in varnost ter krepimo stabilnost bolje kakor katera koli država kot posameznica. Za ta trenutek in prihajajoče stoletje izjavljamo, da so temeljni cilji zavezništva trajni mir, varnost in svoboda za vse ljudi v Evropi in Severni Ameriki.

Pobuda o obrambnih zmogljivostih

Uvod

1. V Washingtonu so vodje držav in vlad članic zveze NATO podali Pobudo o obrambnih zmogljivostih. Cilj te pobude je izboljšati obrambne zmogljivosti, ki bi zagotavljale učinkovitost prihodnjih večnacionalnih operacij v celotnem spektru zavezniških nalog v sedanjem varnostnem okolju in v bližnji prihodnosti, s posebnim poudarkom na boljši povezljivosti med zavezniškimi silami, in če je primerno, med silami zveze NATO in partnerskih držav.

Izziv: prilagoditev zmogljivosti za novo varnostno okolje

2. V skladu z novim strateškim konceptom zveze NATO mora slednja še naprej vzdrževati zmogljivosti za obvladovanje večjih agresij, uperjenih proti eni ali več članicam, čeprav je verjetnost takega razvoja v bližnji prihodnosti majhna. Opozorilni čas za možen nastanek take grožnje bo verjetno ostal dolg. Večja verjetnost je, da bodo morebitne grožnje zavezništvu nastale kot posledica regionalnih spopadov, etničnih sporov ali drugih kriz zunaj zavezniškega ozemlja ter kot posledica širjenja orožja za množično uničevanje in sredstev njihovega širjenja.

3. Vojaške operacije zavezništva bodo v prihodnje, vključno z operacijami za reševanje kriznih razmer, ki ne sodijo v 5. člen, verjetno po obsegu manjše od tistih, ki so bile osnova za zavezniško načrtovanje med hladno vojno. Poleg tega bodo take operacije morda daljše, večnacionalno sodelovanje bodo razširile tudi na nižje ravni ter bodo potekale sočasno z drugimi zavezniškimi operacijami. Velikokrat bodo pri operacijah, ki ne sodijo v 5. člen, svoje sile prispevale tudi partnerske države, morda tudi nezavezniške države. Operacije zunaj zavezniškega ozemlja se bodo morda izvajale brez dostopa do obstoječe infrastrukture zveze NATO ali pa bo dostop do nje omejen. Za zagotovitev sredstev civilnega transporta za razmestitev sil ali za mobilizacijo rezervnih sil se morda ne bo mogoče sklicevati na obstoječo nacionalno zakonodajo za krizne razmere. Ob takem razvoju dogodkov se bodo oblikovale nove zahteve po potrebnih zmogljivostih zavezniških sil, zlasti glede povezljivosti. Pomembno je, da imajo vse države zmogljivosti za ustrezen prispevek k celotnemu spektru zavezniških nalog, ne glede na razlike med državnimi obrambnimi strukturami.

4. V zadnjih letih je prišlo do bistvenega napredka pri prilagajanju zavezniških sil potrebam novega varnostnega okolja. Vendar imajo številne zaveznice razmeroma omejene zmogljivosti za hitro namestitve obsežnejših sil zunaj državnega ozemlja ali za dolgotrajnejše vzdrževanje in zaščito sil daleč od domačih oporišč. Sistem vodenja in poveljevanja ter informacijski sistem je treba bolje prilagoditi zahtevam prihodnjih zavezniških vojaških operacij, tako da bo omogočal izmenjavo bistveno večjega obsega informacij in segal do nižjih ravni kot v preteklosti. Za vzdrževanje učinkovitosti večnacionalnih operacij bo treba posebno pozornost posvetiti izzivom povezljivosti. Glede na to je treba večjo pozornost posvetiti človeškim dejavnikom (npr. skupni pristopi k doktrini, usposabljanju in

operativnim postopkom) in standardizaciji ter izzivom, ki jih postavljajo vse hitreje tehnološke spremembe ter razlike med hitrostjo, s katero zaveznice uvajajo napredne zmogljivosti. Poleg tega bi morale izboljšave povezljivosti in najpomembnejših zmogljivosti okrepiti evropski steber v zvezi NATO.

Kako naprej

5. Ob upoštevanju zgoraj navedenih dejstev smo v zavezništvu preučili področja, katerih izboljšava bi bistveno prispevala k obvladovanju izzivov, ki so pred nami. Namen tega je bil izdelati skupno oceno zahtev za celoten spekter zavezniških nalog. Projekt se je z določitvijo najpomembnejših področij, na katerih so potrebne izboljšave, in s posebnim poudarkom na povezljivosti osredotočil na sposobnost namestitve in mobilnosti zavezniških sil, na njihovo vzdrževanje in logistiko, njihovo vzdržljivost in zmožnost učinkovitega delovanja, na sistem vodenja in poveljevanja ter informacijski sistem. V nekaterih primerih je bilo mogoče že v začetni fazi določiti, kaj je potrebno za izboljšavo določenih zmogljivosti. V drugih primerih so potrebni dodatno delo in preučitev različnih možnosti ter oblikovanje jasnih priporočil za izboljšave. Pobuda poudarja pomembnost virov za ta projekt in potrebo po boljšem usklajevanju med disciplinami obrambnega načrtovanja, upošteva zmožnost evropskih zaveznic za izvajanje operacij pod vodstvom ZEU, opredeljuje načine za izboljšavo zmogljivosti večnacionalnih formacij ter se ukvarja z usposabljanjem, doktrino, človeškimi dejavniki, razvojem koncepta in eksperimentiranja ter standardizacije.

6. V okviru Pobude o obrambnih zmogljivostih (Defence Capabilities Initiative — DCI) so vodje držav in vlad ustanovili začasno Nadzorno skupino na visoki ravni (High Level Steering Group — HLSG). Ta bo nadzorovala uresničevanje DCI in pomagala pri koordinaciji ter usklajevanju med ustreznimi načrtovalnimi vedami, vključno z načrtovanjem sil zadevnih zaveznic in standardizacijo zveze NATO, da bi dosegli trajne izboljšave zmogljivosti in povezljivosti.